

Strategic pattern of scientific reference for the Islamic Republic of Iran Army based on the Statements of the Supreme Commander of the General Forces

Omid Ardalan¹ | Amin Homayeni Damirchi² ✉

1. Associate Professor of Human Resource Management, IRI Military Command and Staff University, Tehran, Iran. E-mail: ardalan62omid@gmail.com

2. Assistant Professor of Educational Sciences, Shahid Rajaei Teacher Training University, Tehran, Iran. (Corresponded author) E-mail: aminhomayeni@srui.ac.ir

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received 22 Jan 2025

Received in revised form 25 Feb 2025

Accepted 28 Feb 2025

Published online 22 May 2025

Keywords:

scientific reference,
Islamic Republic of
Iran Army,
Supreme
Commander of the
General Forces

ABSTRACT

Objective: The present study was conducted to design a strategic pattern of scientific reference for the Islamic Republic of Iran Army based on the contrivances, orders, and guidelines of the Supreme Commander of the General Forces.

Methods: This research employed a qualitative grounded theory approach. First, the dimensions and components of the scientific reference of the Islamic Republic of Iran Army were identified based on the contrivances, orders, and guidelines of the Supreme Commander of the General Forces of Iran, and then the pattern of the scientific reference of the Islamic Republic of Iran Army was presented. The statistical population of the research was the statements of the Supreme Commander of the General Forces from 1989 to 2022. The content analysis method was used to analyze the data.

Findings: After analyzing the theme, 13 overarching dimensions and 36 effective components were identified as constructive themes in establishing the scientific reference of the Islamic Republic of Iran Army.

Conclusions: The pattern presented in this research can serve as a roadmap for the army of the Islamic Republic of Iran in achieving scientific excellence.

Cite this article: Ardalan, O., Homayeni Damirchi, A. (2025). Designing a strategic pattern of scientific reference for the Islamic Republic of Iran Army based on the Statements of the Supreme Commander of the General Forces. *Defensive Future Studies*, 10 (36), 205-238.

DOI: [10.22034/dfs.2025.2051390.1879](https://doi.org/10.22034/dfs.2025.2051390.1879)

Publisher: IRI Military Command and Staff University

Extended Abstract

INTRODUCTION:

In today's threatening world, the Islamic Republic of Iran's army can no longer rely on others and needs to move towards becoming a reference in the scientific-military dimension. In other words, the army's most powerful means of freeing itself from the bondage of need and dependence is to achieve scientific reference. The result of such scientific progress will be the breaking of the scientific, political, and economic colonial fence of the arrogant global powers and the permanent end of colonial greed. Accordingly, the present study seeks to answer questions such as: What dimensions and components does the scientific reference of the Islamic Republic of Iran's army have? What are the requirements, foundations, and strategies for achieving scientific reference in the Islamic Republic of Iran's army? If the Islamic Republic of Iran's army achieves scientific reference, what will be the benefits and consequences?

METHODOLOGY:

According to the purpose of the research, the research method is of a qualitative type, and the orders and guidelines of the Supreme Commander-in-Chief (Supreme Commander) were analyzed theoretically and using the method of systematic data processing (Strauss and Corbin, 1990) and thematic analysis technique (thematic analysis). The information database of the Supreme Leader's Office was used to collect statements from 1989 to 2022. At each stage of data collection and analysis, the derived classification was presented to 3 subject matter experts for scientific reference to confirm the accuracy of the material. Finally, the presented pattern was designed after studying the experts and applying their points of view.

FINDINGS:

Data analysis was performed in four steps based on thematic analysis. In the first step, the original text, which was a collection of statements from 103 speeches by the Supreme Commander of the Armed Forces (Supreme Commander), was selected and organized into codes. Each of these statements contained a theme extracted from the original text and was called a basic theme. In the second step, categories that had a

similar semantic load and brought to mind the same concept were placed under an abstract and more general category called organized themes. In the third step, by categorizing, combining, and summarizing the organized themes, a number of overarching themes emerged that could illustrate the group characteristics of some of the organized themes. Finally, in the fourth step, 13 dimensions (institutional reference, military discipline and cohesion, scientific independence, military resistance and endurance based on science, scientific governance and diplomacy, creation of indigenous military knowledge, sustainable international authority, scientific innovation, scientific jihad, reference of the Persian language, scientific self-confidence, having a scientific roadmap, scientific legitimacy) and 36 components (reference of research centers, reference of scientific centers, unity of the armed forces, connection of the army and the people, military discipline, internal scientific power, scientific independence, elimination of scientific dependence, propaganda resistance, resistance to force, national endurance, scientific patron, scientific modeling, scientific diplomacy, theoretical knowledge, applied knowledge, software movement and smarting, chair of freethinking and theorizing, talent selection and merit-based, compensating for scientific backwardness, jihadi scientific activity, development of scientific acceleration, reference of Persian resources, reference of domestic leaders, promotion of scientific rank, scientific self-confidence, firm scientific will, preparation of a roadmap, implementation of the roadmap, religious science, scientific ethics, military/political authority, authority Knowledge, national authority, economic authority, spiritual authority) were identified in the creation of the scientific reference of the Islamic Republic of Iran Army.

DISCUSSION & CONCLUSIONS:

The various foreign sanctions that have been ruthlessly imposed on our nation in the decades following the Islamic Revolution have not been able to stop progress, especially military progress, and a capable and powerful Iran continues to pursue its efforts proudly. It is very important to note that all achievements and progress have been due to scientific and technological advances based on the guidelines of the Supreme Leader. In fact, it must be acknowledged that the Army of the Islamic Republic of Iran could not have achieved the desired progress without the guidelines of the Supreme Commander of the

Armed Forces. However, in order to reach the pinnacle of progress, the Army of the Islamic Republic of Iran must be recognized as a reference in military science and technology and achieve scientific reference. On the other hand, to achieve scientific reference, it must have a roadmap for it. Therefore, the present study presents a roadmap based on the measures, orders, and guidelines of the Supreme Commander of the Armed Forces (Supreme Commander), for the Army of the Islamic Republic of Iran based on grounded theory in order to achieve scientific reference, as shown in Figure 1.

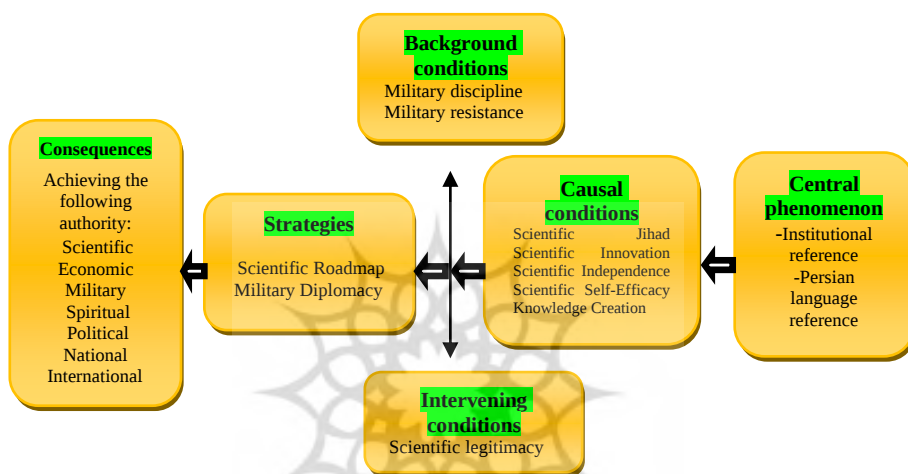

Figure 1. Paradigmatic pattern of scientific reference of the Islamic Republic of Iran Army

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

الگوی راهبردی مرجعیت علمی ارتش جمهوری اسلامی ایران بر پایه بیانات فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی)

امید اردلان^۱ | امین هماینی دمیچی^۲ ✉

۱. دانشیار مدیریت منابع انسانی، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، تهران، ایران. ایمیل: ardalan62omid@gmail.com
۲. استادیار علوم تربیتی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول). ایمیل: aminhomayeni@srui.ac.ir

اطلاعات مقاله چکیده

نوع مقاله:	هدف: پژوهش حاضر با هدف طراحی الگوی راهبردی مرجعیت علمی ارتش جمهوری اسلامی ایران بر پایه تدابیر، فرامین و رهنمودهای فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) انجام گرفت.
مقاله پژوهشی	
تاریخچه مقاله:	روش‌ها: این پژوهش به روش کیفی گراند تئوری انجام شد. ابتدا ابعاد و مؤلفه‌های مرجعیت علمی ارتش جمهوری اسلامی براساس تدابیر، فرامین و رهنمودهای فرماندهی معظم کل قوا ایران شناسایی شده و سپس الگوی مرجعیت علمی ارتش جمهوری اسلامی ایران عرضه شد. جامعه آماری پژوهش بیانات فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) از سال ۱۳۶۸ تا ۱۴۰۱ بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل مضمون استفاده شد.
تاریخ دریافت:	۱۴۰۳/۱۱/۰۳
تاریخ بازنگری:	۱۴۰۳/۱۲/۰۷
تاریخ پذیرش:	۱۴۰۳/۱۲/۱۰
تاریخ انتشار:	۱۴۰۴/۰۳/۰۱
کلیدواژه‌ها:	مضامین سازنده در ایجاد مرجعیت علمی ارتش جمهوری اسلامی ایران شناسایی شد.
مرجعیت علمی، ارتش جمهوری اسلامی ایران، فرماندهی معظم کل قوا.	
نتیجه‌گیری‌ها:	الگوی ارائه شده در این پژوهش می‌تواند به عنوان نقشه‌راهی برای ارتش جمهوری اسلامی ایران در دستیابی به مرجعیت علمی باشد.

استناد: اردلان، امید و هماینی دمیچی، امین (۱۴۰۳). طراحی الگوی راهبردی مرجعیت علمی ارتش جمهوری اسلامی ایران بر پایه بیانات فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی). *فصلنامه آینده‌پژوهی دفاعی*، ۱۰ (۳۶)، ۲۳۸-۲۰۵.

DOI: [10.22034/dfsir.2025.2051390.1879](https://doi.org/10.22034/dfsir.2025.2051390.1879)

ناشر: دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

مقدمه؛

امروزه الگوی نبردها با توجه به ورود سیل عظیم فناوری‌های برتر به عرصه نظامی، الگوی کاملاً متفاوت با دهه‌های گذشته است (ایجابی و کولیوند، ۱۴۰۲) و قدرت نرم به عنوان یکی از دانش‌های نو در سال‌های اخیر توسعه قابل‌ملاحظه‌ای یافته است (خرسندی و همکاران، ۱۴۰۱)؛ لذا جنگ‌های امروزی به جنگ فناوری‌های علمی و اطلاعاتی تبدیل شده است (ضیغمی‌نژاد و رجب‌پور، ۱۴۰۳). از این رو، ارتش جمهوری اسلامی ایران برای محقق کردن آرمان‌های خود و دستیابی به قله‌های پیشرفت و تعالی، نیازمند تدابیری راهبردی و نیز سازوکارهای هماهنگ و متناسب با تحولات دنیای امروز از سویی، و آرمان‌ها و اهداف خود از سویی دیگر است (فیاض، ۱۳۹۰: ۱۲۷). مهم‌ترین تحولات دنیای امروز در عرصه علم و فناوری بوده و موفقیت نهادهای مختلف نظامی و غیرنظامی در گرو مرجع شدن در آن حوزه می‌باشد. دستیابی به «مرجعیت علم و فناوری» در بیانات مقام معظم رهبری (مد ظله‌العالی)، اسناد بالادستی نظام و سیاست‌های کلان کشور به شکل‌های مختلف اشاره شده است. اما به نظر می‌رسد رسیدن به چنین جایگاهی در ارتش جمهوری اسلامی ایران بدون مذاقه کافی بر نقش حیاتی ارتش و همچنین مفاهیم، ابعاد و کارکردهای مرجعیت علمی در آن (با استناد به بیانات مقام معظم رهبری (مد ظله‌العالی)، میسر نگردد و به منصفه ظهور نرسد (مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور، ۱۴۰۰).

از منظر فرماندهی معظم کل قوا (مد ظله‌العالی)، «نقش ارتش قوی برای یک کشور، حیاتی است. کشور را همیشه سیاستمداران اداره کرده‌اند، اما در سخت‌ترین شرایط، سرداران آن را نجات داده‌اند» (امام خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۶۸/۷/۱۳). «شما باید این گونه تصور فرمایید که ارتش یک ملت مستقل پیشاهنگ دارای برترین آمال، ایده‌ها و آرمان‌های بشری و انسانی، باید چگونه باشد، این را هدف قرار دهید و در این سمت پیش بروید» (امام خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۵/۱/۲۸). ارتش جمهوری اسلامی ایران که در تحقق اهداف خود از راهبردها و رهنمودهای حکیمانه فرماندهی معظم کل قوا (مد ظله‌العالی) پیروی می‌کند، می‌بایست بر جوهره و درون‌مایه رهنمودهای معظم‌له در زمینه مرجعیت علمی نیز اشراف تام و تمام یابد؛ زیرا تبلور عینی و عملیاتی مرجعیت علمی ارتش جمهوری اسلامی ایران، در کلام و فرمایشات نافذ و مدبرانه ایشان به عنوان رهبر، مرشد و مقتدای انقلاب اسلامی قابل مشاهده است (سلامی و یداللهی، ۱۳۹۶: ۲).

با توجه به نگاه ویژه فرماندهی معظم کل قوا (مد ظله العالی) به ارتش جمهوری اسلامی ایران و انتظارات معظم له از آن و همچنین با عنایت به نص صریح قرآن کریم در آیه ۶۰ سوره مبارکه انفال «وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ^۱»، اصول مربوطه در قانون اساسی و تأکیدات مطرح شده در اسناد بالادستی از جمله سند چشم‌انداز ۲۰ ساله و برنامه‌های توسعه پنج ساله، تغییرات پیچیده و شتابان محیطی در حوزه دفاعی، تهدیدات و بحران‌سازی‌های دشمنان، همه و همه مواردی هستند که ارتقای همه جانبه ارتش جمهوری اسلامی ایران به‌ویژه مرجعیت آن را در حوزه علمی انکارناپذیر می‌سازد.

از ویژگی‌های بارز محیط کنونی سازمان‌ها، از جمله ارتش جمهوری اسلامی ایران، مواجه شدن با تغییرات مستمر در همه زمینه‌ها از قبیل؛ تهدید، تاکتیک، راهبرد، آموزش، ساختار و فناوری می‌باشد (شهلائی، ۱۳۹۰: ۱۲). به منظور حفظ و کسب توانایی مناسب با این تغییرات و ارتقای توان همه جانبه، لازم است که ارتش جمهوری اسلامی ایران به دنبال مرجعیت علمی بین‌المللی بوده و با سرلوحه قرار دادن منویات و بیانات مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) در راستای آن گام بردارد. در دنیای امروزی که آمریکا و غرب، از سویی با تحریم‌های ظالمانه درصدد هستند تا جمهوری اسلامی ایران را به زانو در بیاورند و از سویی دیگر نمی‌تواند به کشورهای دوست و همسایه اتکا کند و لازم است که خود به سمت مرجع شدن در همه ابعاد، به ویژه بُعد علمی حرکت نماید. به عبارتی، قوی‌ترین وسیله ارتش جمهوری اسلامی ایران برای رهایی از اسارت نیاز و رهایی از وابستگی، همت عالی علم آموزی و در درجه بالاتر تولید علم و رسیدن به مرجعیت علمی است.

در عصر حاضر می‌بینیم که علم در دست هر کسی یا کشوری که باشد او در همه ابعاد به خصوص در بعد نظامی چیره می‌شود. در تاریخ شرم‌آور دوران قاجار و پهلوی از قافله علم بازماندیم و بر ما چیره شدند و در عوض، تاریخ پرشکوه انقلاب اسلامی عصر بیداری از غفلت و بازگشت به اقتدار ناشی از علم و دانش است. همانطور که در دنیای امروزه مشاهده می‌کنیم آمریکا، انگلیس، فرانسه و بسیاری از کشورهای اروپایی، حتی کشورهای کوچک سال‌های متمادی، بعضی‌شان قرن‌ها، توانستند کشورهایی را تصرف کنند، هستی‌های آن‌ها را به باد بدهند و نابودشان کنند؛ بر ملت‌ها اقتدار پیدا کردند و

^۱ هر نیرویی در قدرت دارید، برای مقابله با آنها (دشمنان) آماده سازید.

مسلط شدند، به خاطر علم؛ دنبال علم بودند. ما غفلت کردیم، ما باید این را جبران کنیم (امام خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۶/۷/۲۶). همچنین معظم‌له در واکاوی رمز و راز عقب‌ماندگی دنیای اسلام و ضرورت مسلح شدن به سلاح علم می‌فرمایند: «اگر امروز دنیای اسلام از لحاظ اقتصادی عقب است، از لحاظ فرهنگی و سیاسی عقب‌مانده است، این به خاطر آن است که رقیب، یعنی دنیای غرب، مجهز به سلاح علم است. از سلاح علم برای غلبه در میدان‌های سیاست، اقتصاد و فرهنگ استفاده می‌کند. ما باید این سلاح را به دست آوریم؛ باید بتوانیم مسلح به علم شویم تا تهدید رقیب نتواند آن طوری که تاکنون کارآمد بوده است، کارآمد باشد. ما باید این را داشته باشیم» (امام خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۵/۶/۲۵).

برای رسیدن به مرجعیت علمی موانع، مسائل و چالش‌های متعددی سر راه ارتش جمهوری اسلامی ایران وجود دارد. برخی از این موانع مربوط به بعد داخلی است. همچنین یکی از مهم‌ترین و اصلی‌ترین مسائل و مشکلات داخلی در حرکت به سمت تولید علم و رسیدن به رتبه ممتاز در دنیا، عدم وجود تصویری یکسان از مرجعیت علمی در ذهن نخبگان دانشگاه‌های نظامی از جمله نخبگان آجا است. بنابراین موفقیت ارتش جمهوری اسلامی ایران در دستیابی به مرجعیت علمی در گرو میزان هم‌پوشانی تصاویر ذهنی اعضای آن از سازه مرجعیت علمی است. با این اوصاف، لازم است درک و فهم یکسانی از مرجعیت علمی در بین نخبگان آجا به وجود بیاید تا به رسیدن به مرجعیت علمی امیدوار بود. علاوه بر درک و فهم یکسان از مفهوم مرجعیت علمی، نخبگان علمی ارتش جمهوری اسلامی ایران باید از رویکرد منفعل و مصرف‌کنندگی علم و دانش نظامی به حالت فعال و تولیدکنندگی و صدور دستاوردهای علمی-نظامی به کشورهای منطقه و حتی کشورهای جهان نائل گردند. نتیجه چنین حرکت و پیشرفت علمی، شکسته شدن حصار استعمار علمی، سیاسی و اقتصادی مستکبرین جهانی و زنگ پایان همیشگی طمع‌ورزی استعمار و عدم وابستگی به آن‌ها خواهد بود.

علاوه بر موضوعات فوق، با کمی دقت در این سخن حکیمانه و نورانی حضرت علی (ع) که می‌فرمایند: *الْعِلْمُ سُلْطَانٌ مَنْ وَجَدَهُ صَالِحًا بِهِ وَ مَنْ لَمْ يَجِدْهُ صَالِحًا عَلَيْهِ* یعنی «دانش توانمندی و قدرت است، علم اقتدار است؛ هرکسی که آن را داشته باشد دست قدرتمند را خواهد داشت؛ هر کس که آن را نداشته باشد دست قدرتمندی بر سر او خواهد آمد یعنی زیردست خواهد شد»، می‌توان به اهمیت و ضرورت رسیدن به مرجعیت علمی پی

برد. در ادبیات استکباری و دشمنان قسم خورده جمهوری اسلامی ایران هم می‌توان نشانه‌هایی از توجه بیش از حد آنها به ضرورت علم و اقتدار علمی تحت عبارت (Knowledge is Power) را مشاهده نمود که ترجمه آن چیزی جز فرمایش مولای ما نیست (امام خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۶/۷/۲۶). همچنین مقام معظم رهبری (مد ظله‌العالی) در مقاطع مختلف زمانی، کسب مرجعیت علمی را برای نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران ضروری دانسته‌اند. آنجا که می‌فرمایند: «هدف را این قرار دهیم که پنجاه سال بعد، کشور شما یکی از مراجع عمده و درجه اول علمی دنیا باشد»، «باید بتوانیم مسلح به علم شویم، این یک هدف راهبردی بسیار مهم و حیاتی است» (امام خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۵/۶/۲۵).

در کل ضرورت و اهمیت این نوشتار یعنی موضوع کسب مرجعیت علمی توسط ارتش جمهوری اسلامی ایران را می‌توان به سه دلیل، حیاتی دانست: دلایل نقلی، دلایل عقلی، دلایل موضوعی.

دلایل نقلی: تاکیدات منابع دینی و اسلامی و همچنین تاکیدات بیش از حد مقام معظم رهبری و فرماندهی معظم کل قوا (مد ظله‌العالی) در مقاطع مختلف زمانی به موضوع کسب مرجعیت علمی؛

دلایل عقلی: برخورداری ارتش جمهوری اسلامی ایران از مزیت راهبردی مرجعیت علمی برای رویارویی با شرایط محیطی اعم از برخورد با تهدیدها، چالش‌ها، بحران‌ها و در مقابل بهره‌گیری از فرصت‌ها؛

دلایل موضوعی: ضرورت بکارگیری تدابیر، فرامین و رهنمودهای مقام معظم رهبری (مد ظله‌العالی) به عنوان فرماندهی معزز کل قوا در راستای ترسیم الگو و نقشه راه برای آینده ارتش ج.ا.ایران در جهت دستیابی به مرجعیت علمی بین‌المللی.

اکنون با روشن شدن اهمیت و ضرورت تحقیق حاضر و نظر به کلیدی بودن نقش اندیشه و تدابیر مقام معظم رهبری و فرماندهی معزز کل قوا (مد ظله‌العالی) در شکل‌گیری و توسعه مرجعیت علمی به عنوان یکی از موضوعات حائز اهمیت در نظام علم و فناوری ارتش جمهوری اسلامی ایران و نقش کلیدی و حیاتی ارتش به عنوان بازوی نظامی کشور، می‌توان اصل مرجعیت علمی را هم به مثابه پیش‌نیاز (الزامات) و هم به عنوان هم‌نیاز (هم‌افزایی) نظام انقلابی تمدن‌ساز به حساب آورد. از این رو برای آن که ارتش جمهوری اسلامی ایران بتواند در سطوح و ابعاد مختلف مرجعیت علمی داشته باشد،

باید مشخص نمود که مرجعیت علمی ارتش جمهوری اسلامی دارای چه ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌هایی است؟ الزامات، بسترها، راهبردهای دستیابی به مرجعیت علمی در ارتش جمهوری اسلامی ایران کدامند؟ در صورت رسیدن ارتش جمهوری اسلامی ایران به مرجعیت علمی، مزایا و پیامدهای آن چه خواهد بود؟ از این رو، این پژوهش با بکارگیری روش کیفی نظریه داده بنیاد (گراندد تئوری) و تحلیل موضوعی (تحلیل تماتیک) به دنبال ترسیم نقشه راه مرجعیت علمی ارتش ج.ا.ایران بر مبنای تدابیر، فرامین و رهنمودهای معظم‌له در قالب الگوی پارادایمی می‌باشد.

مرور پیشینه و مبانی نظری؛

واژه «مرجعیت علمی» در ذهن هر فرد، شبکه معنایی (مفاهیم و روابط آن‌ها) ویژه‌ای را ایجاد می‌کند. این تصویر گاه از منابع تاریخی و از دنیای کلمات، گاهی از دنیای پیرامون واقعی و گاه از حرکت ذهنی و تصویرسازی برمی‌آید. این شبکه معنایی از هر کجا نشأت گرفته باشد، بی تردید شیوه تعامل با این پدیده را رقم خواهد زد. این موضوع، چالشی اساسی در جهت رسیدن به مرجعیت علمی خواهد بود. لذا دستیابی به یک معنا و مفهوم واحد از مرجعیت علمی اولین قدم در مسیر رسیدن به چنین جایگاه بلند و رفیع است (فیاض، ۱۳۹۰).

مرجعیت علمی، واژه‌ای نو و بدیع است که به رهبری و برتری در تکاپو برای تولید علم و جنبش نرم‌افزاری اشاره دارد (گودرزی و رودی، ۱۳۹۰: ۷۶) و به معنای محور علمی شدن و کسب جایگاه والا در حوزه علم و دانش است (پوررضا، ۱۳۹۰). مرجعیت علمی مفهومی است که ویژگی‌ها و وجوه مختلفی از قبیل: جریان‌سازی علمی، اعلیت، داشتن نگرش راهبردی و سیستمی، نظریه‌پردازی، جامع‌نگری، عدالت علمی، عدم وابستگی علمی، استقلال علمی، پیشوای علمی بودن، رهبری علمی، تسلط علمی، محل رجوع علمی برای سایرین، حل مساله و ... در درون آن نهفته است و آخرین پله در نردبان ترقی علمی برای یک فرد، سازمان و کشور است.

مرجعیت علمی، شکلی از قدرت نرم مشروع است که به واسطه فرادستی و سیادت در حوزه‌های علم و فناوری حاصل می‌گردد. پیشگامی در توسعه مرزهای دانش و دارا بودن بیشترین سهم از فعالیت‌ها، فرایندها و محصولات دانشی در یک رشته علمی از مصادیق بارز مرجعیت علمی محسوب می‌گردد. مرجعیت علمی به معنای تأثیرگذاری محوری بر جایگاه کنونی و شکل‌گیری وضعیت آینده یک رشته علمی می‌باشد. جایگاه مرجع

علمی خاستگاه علم هنجار می‌باشد. سیاست‌گذاران حوزه علم و فناوری در هر رشته علمی، مسئول حصول به جایگاه مرجعیت علمی در آن دیسپلین علمی هستند (یزدانی، ۱۳۹۸).

وجود اصطلاحات و مفاهیم لاتین موجود در ادبیات علمی این حوزه از قبیل مفاهیمی مثل: «رهبری علمی»^۱ (Klavans & Boyack, 2008)؛ «برتری و رهبری در فعالیت‌های پژوهشی»^۲ (Dima & Ghinea, 2016)؛ «رهبری فکری»^۳ (Renko et al, 2015)؛ «کشورهای پیشرو علمی»^۴ (Wagner, et al, 2018)؛ «پیشگامی در پژوهش علمی»^۵ (Trimble, 2017)؛ «تسلط علمی»^۶ (Decoteau & Daniel, 2020) و «رهبران گروه‌های علمی»^۷ (McGrail, Rickard & Jones, 2006)، بیانگر اهمیت این موضوع در برنامه‌های توسعه و پیشرفت علمی کشورهای مختلف است. با این حال، سید جوادین و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی تحت عنوان «مفهوم‌پردازی مرجعیت علمی در نظام آموزش عالی» که با هدف مفهوم‌پردازی مرجعیت علمی به منظور دستیابی به یک تعریف جامع و بررسی معادل آن در فرهنگ لاتین انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که معادل‌سازی مرجعیت علمی در فرهنگ لاتین، این واقعیت را تایید می‌کند که هیچ کدام از واژه‌های لاتین توان بیان معنایی مرجعیت علمی را نداشته و هر کدام تنها بخشی از مفهوم آن را پوشش می‌دهند، از همین رو پیشنهاد می‌دهند که واژه مرجعیت علمی با استفاده از استعاره بر مبنای مرجعیت دینی تعریف شود و در معادل انگلیسی آن نیز واژه مرجعیت (Marjaiyat) استفاده شود. این امر سابقه نیز دارد مانند واژه حلال که عینا در انگلیسی استفاده می‌شود.

مرجعیت علمی در نگاه کلان، جایگاهی است که کشور در حوزه تولید علم به واسطه تلاش و اقدامات خود و به صورت بلندمدت مطابق با نیازهای جامعه و همگامی با مرزهای بین‌المللی دانش کسب می‌کند. شناسایی نخبگان، پژوهشگران برتر و اساتید نمونه در سطوح ملی و دانشگاهی، قطب‌های

¹ Academic leadership

² Dominance and leadership in research activities

³ Intellectual leadership

⁴ Leading scientific countries

⁵ Scientific Research Dominance

⁶ Scientific Hegemony

⁷ Scientific group leaders

علمی، جبهه‌های پژوهش، فناوری‌های خط‌شکن، مقالات پراستناد، جوایز مرتبط با حوزه علم و فناوری و موارد مانند آن نمونه‌ای از اقدامات صورت گرفته در کشور و خارج از مرزهاست. هر کدام از این اقدامات و سیاست‌ها به نوعی نشان‌دهنده تمرکز بر برجستگی‌های علمی یا فناوریانه هستند که در جهت کسب مرجعیت علمی یا فناوری در سطح ملی یا بین‌المللی شکل گرفته‌اند که ممکن است لزوماً تحت این عنوان، صورت نگرفته باشد اما لازم است در ترسیم زیست‌بوم مرجعیت علمی مورد توجه قرار گیرد. با این اوصاف، مفهوم مرجعیت علمی را می‌توان چتری تصور کرد که برتری و پیشگامی در حوزه علم (پژوهش‌های دانشگاهی)، فناوری و نوآوری (در قالب محصولات دانش‌بنیان) و آموزش (دانشگاهی) را زیر پوشش خود می‌گیرد (آزادی احمدآبادی، ۱۳۹۹).

علی‌رغم وجود تعاریف داخلی و خارجی متفاوت در خصوص مفهوم مرجعیت علمی که در بالا به برخی از آن‌ها اشاره گردید، این پژوهش با توجه به ماهیت موضوعی، به دنبال تبیین معنای مرجعیت علمی از نظر مقام معظم رهبری است. مضمون دقیق مرجعیت علمی در سال ۱۳۸۴ در بیانات رهبری مطرح گردیده؛ اما براساس جستجوی برچسب‌های پایگاه اطلاع‌رسانی معظم‌له، سابقه موضوع به چندین سال قبل (سال ۱۳۶۸) برمی‌گردد که براساس تحلیل‌های صورت گرفته از بیانات ایشان، شبکه‌ای از واژگان مثل: شکستن مرزهای علم و دانش، برتری رتبه علمی، مرجعیت در تولید و نوآوری، مرجعیت در تحقیقات بنیادی، صدرنشینی علمی و فناوریانه دنیا، ریاست علمی و دینی، قطب و سرآمدی علم و فناوری، و درجه علمی برتر دنیا را می‌توان هم‌ارز با مرجعیت علمی تعریف کرد.

در حوزه مرجعیت علمی، مطالعات متنوعی انجام شده که هر کدام، زاویه دید متفاوت و رویکرد خاصی را در پیش گرفته‌اند. برخی از این پژوهش‌های ملی و بین‌المللی در جدول ۱ به صورت خلاصه آورده شده است.

جدول ۱. تحقیقات انجام شده در خصوص مرجعیت علمی

محقق/محققان	سال	عنوان تحقیق	نتایج
قمی و همکاران	۱۳۹۰	بررسی عوامل دستیابی به مرجعیت علمی از دیدگاه استادان دانشگاه علوم پزشکی تبریز	نتایج نشان داد عوامل اصلی دستیابی به مرجعیت علمی عبارتند از: گسترش ارتباط دانشگاه با محافل علمی برتر دنیا، تقویت روحیه انتقادپذیری، دستیابی به علم و دانش پیشرفته، رونق دادن به نشریات علمی، توجه بیشتر به پروژه‌های تحقیقاتی و تبدیل

آنها به فناوری های کاربردی، اختصاص اعتبارات کافی برای طرح های تحقیقاتی و توسعه فرهنگ خودباوری.			
نتایج نشانگر این است که حرکت به سمت مرجعیت علمی، فرآیندی است که پیشرفت همه جانبه کشور، ثروت آفرینی و رشد اقتصادی، اقتدار ملی، عزت ملی و تشکیل تمدن اسلامی از جمله پیامدها و نتایج تحقق مرجعیت علمی برای نظام جمهوری اسلامی است.	الگوی مرجعیت علمی در جمهوری اسلامی ایران براساس بیانات مقام معظم رهبری	۱۳۹۴	قوام آبادی و همکاران
نتایج نشان داد که حرکت به سمت مرجعیت علمی، یک فرایند است که برای اجرای دقیق و صحیح آن بایستی در خصوص مرجعیت علمی و راهبردها و دیگر شرایط تحقق آن آشنا شد. پیشرفت همه جانبه کشور، ثروت آفرینی و رشد اقتصادی، اقتدار ملی، عزت ملی و تشکیل تمدن اسلامی، از جمله پیامدها و نتایج تحقق مرجعیت علمی برای نظام جمهوری اسلامی است.	تدوین مدل نظامند مرجعیت علمی در جمهوری اسلامی ایران براساس مقام معظم رهبری	۱۳۹۴	عبدالحسین زاده و همکاران
نتایج نشان داد که دستیابی جمهوری اسلامی ایران به اقتدار علمی و درنهایت به مرجعیت علمی و فناوری در جهان در ایجاد اقتدار و تأمین امنیت ملی تأثیرگذار است.	نقش اقتدار و مرجعیت علمی در امنیت و منافع ملی با نگاه به اصول و آرمان های انقلاب اسلامی	۱۳۹۵	رهبر و حسین زاده
راهبردهای وحدت حوزه و دانشگاه، نهضت نرم افزاری و تولید علم، تحول در آموزش و پرورش باید در اولویت اول؛ راهبردهای مدیریت نظامند عرصه علمی، جذب و حمایت نخبگان اولویت دوم؛ راهبردهای سوم شامل اسلامی سازی علوم، تبادل علمی و دیپلماسی علمی؛ راهبردهای چهارم تحول در حوزه علمیه، تاسیس دانشگاه اسلامی، گفتمان سازی علمی، آزاداندیشی، یادگیری از غرب ولی شاگرد نماندن، تاسیس شرکت های دانش بنیان و تجاری سازی علم و فناوری.	استخراج و اولویت بندی راهبردهای نیل به مرجعیت علمی ج.ا. ایران با روش تحلیل عملکرد-اهمیت (IPA)	۱۳۹۷	لطیفی و همکاران
در بخش علی، نوآوری و چرخه ارزش آفرین؛ در بخش زمینه ای، مدیریت جهادی علمی و دیپلماسی علمی؛ در بخش واسطه ای، بومی سازی و اسلامی سازی علوم انسانی، در بخش راهبردی، پیشرفت مستمر علمی و در بخش پیامدی، مرجعیت علمی و تمدن سازی و در نتیجه تأکید تمام خبرگان	الگوی راهبردی اقتدار ملی بر پایه علم با تأکید بر مدیریت جهادی	۱۳۹۸	مهدی نژاد نوری و همکاران

بر حصول به اقتدار ملی از طریق ارتقای اقتدار علمی بود.			
تربیت و توانمندسازی سرمایه انسانی خودباور و کارآفرین در رتبه اول اهمیت، وجود شبکه علمی هم افزای ملی و فراملی در اولویت دوم و هرم مناسب اعضای هیئت علمی با جذب نیروهای کیفی تخصصی در رتبه سوم اهمیت در مجموعه عوامل مؤثر بر مرجعیت علمی دانشگاه قرار گرفت.	شناسایی و اولویت‌گذاری عوامل مؤثر بر مرجعیت علمی دانشگاه	۱۳۹۸	کوشازاده و همکاران
نتایج نشانگر آن است که مؤلفه‌های علمی، فرهنگی و مدیریتی به ترتیب بیشترین تأکید رهبری بر مرجعیت علمی بر اساس رویکرد ابعادی است و همچنین مؤلفه «راهبری» در صدر اولویت رویکرد کارکردی مقام معظم رهبری قرار دارد و مؤلفه «نهادسازی» کمترین میزان اهمیت در بین سایر مؤلفه‌ها را به خود اختصاص داده است که می‌توان دلیل برتری راهبری در این مقوله را توجه به تدابیر زیرساخت‌های نهادی و فرهنگی را پس از تحقق جهت‌گیری‌های کلان و الزامات سطح سیاستگذاری دانست.	ارائه مدل مفهومی مرجعیت علمی براساس اندیشه و گفتار مقام معظم رهبری	۱۴۰۱	فرازکیش و همکاران
تاکید بر اهمیت مفهوم تعالی علمی و تخصیص بودجه بالا برای توسعه تحقیقات ملی	نقشه‌برداری برتری در سیستم‌های تحقیقاتی ملی: مورد ایتالیا	۲۰۰۹	Abramo & et al
نتایج نشان داد که اعتماد به رسانه‌ها و مراجع علمی در اعتماد به منابع اطلاعاتی مفید بوده و در مورد فناوری‌های جدید نقشی معنادار و رابطه مستقیمی با استفاده بهتر و بیشتر از فناوری‌های نوظهور دارد.	نقش رسانه‌ها و احترام به مرجعیت علمی در ایجاد اعتماد به منابع اطلاعاتی در مورد فناوری‌های نوظهور	۲۰۱۲	Anderson & et al
فاکتورهای روانشناختی در کسب مرجعیت علمی بررسی شد و نتیجه نشان داد سه بعد: ویژگی‌های شخصیت، مهارت‌های و پروسه‌های روانشناختی، و استراتژی‌های مختص به کار در کسب مرجعیت علمی نقش دارند.	دستیابی به تعالی علمی: بررسی اکتشافی نقش عوامل عاطفی و انگیزشی	۲۰۱۷	Araújo, Cruz & Almeida
این مقاله بر انتقال دانش به محل کار و مشارکت در پروژه‌های عملیاتی را بستر ساز مرجعیت علمی می‌داند.	آیا تعالی علمی پیش‌بینی‌کننده خوبی برای مشارکت دانشگاهی در انتقال دانش است؟	۲۰۱۸	Olszewski & Bednarska

این تحقیق بر نقش تحقیقات کاربردی مشارکتی و مدیریت منابع انسانی در مرجعیت و تعالی علمی تاکید می‌کند.	تعالی علمی در پژوهش مشارکتی و اقدام: بازاندیشی در کیفیت پژوهش	۲۰۱۹	Lindhult
نتایج نشان داد در مسیر تبدیل به مرجع علمی شدن علیرغم وجود چند تفاوت در رتبه‌بندی انگیزه‌های بیرونی، افراد تمایل داشتند که کارهای علمی را بدون توجه به کارفرماهای خود به عنوان مقوله انگیزشی درونی در نظر گیرند که همزمان با رویکردهای بیرونی نظیر استفاده از ظرفیتهای فردی و گروهی و بخشی توجه به بخش انگیزش درونی هم از اهمیت برخوردار است	دیدگاه آمریکایی‌ها درباره انگیزه‌های دانشمندان برای کار علمی	۲۰۲۰	Johnson & Dieckmann
نتایج نشان داد که مشروعیت سازمان‌های بین‌المللی در حاکمیت آموزشی جهانی معمولاً به عنوان تابعی از قدرت نظارتی یا هنجاری آنها تلقی می‌شود. یافته‌ها بر نقش مرجعیت علم به عنوان منبع اصلی مشروعیت و رقابت حاکمیت آموزش جهانی تأکید می‌کنند.	مرجعیت علم و مشروعیت سازمان‌های بین‌المللی: OECD، یونسکو و بانک جهانی در اداره آموزش جهانی	۲۰۲۰	Zapp
در این پژوهش به بررسی مسئله مرجعیت علمی در مقوله هدایت و راهبری موضوعات علمی پرداخته شده و رویکردی ارائه شد. اقتصاددانان زن و مرد دانشگاه‌های برتر دنیا را در زمینه انتشار علوم با هم مقایسه کردند و دریافتند که شواهدی وجود تفاوت‌های اساسی جنسیتی را از نظر رهبری علمی، مرجعیت علمی و تأثیر علمی برجسته می‌کند.	خود استنادها و ارزیابی علمی: رهبری، تأثیر و عملکرد	۲۰۲۰	Simoes & Crespo
در این مقاله به بررسی مرجعیت و اقتدار علمی برنامه‌ریزان چین در ساختارهای شهری پرداخته شد و استدلال شد که مدل‌های اولیه اقتدار حرفه‌ای و مرجعیت علمی از سنت‌های کنفوسیوس و سوسیالیستی برای مقابله با عدم قطعیت‌های تصمیم‌گیری حرفه‌ای در یک زمان بسیار متناقض، استخراج و ابداع می‌شوند	جهش ببر: نقش تاریخ در مشروعیت بخشیدن به اقتدار برنامه‌ریزان مدرن چینی	۲۰۲۰	Feng & Chapman

جمع‌بندی تحقیقات و مطالعات پیشین نشان می‌دهد که عوامل مختلفی در ایجاد مرجعیت علمی موثرند که باید مورد توجه جدی قرار بگیرد. اما با توجه به بررسی‌های به عمل آمده مشخص گردید که تاکنون تحقیق مشابهی که به طور ویژه به طراحی

الگوی مرجعیت علمی ارتش ج.ا.ایران از نظر فرماندهی معظم کل قوا پرداخته باشد، انجام نگرفته است. لذا در تحقیق حاضر نقش فرماندهی معظم کل قوا و تدابیر و فرامین و رهنمودهای ایشان در طراحی الگوی مرجعیت علمی در ارتش ج.ا.ایران به صورت وسیع مورد توجه قرار گرفته و از این جهت جنبه متفاوتی با تحقیقات پیشین دارد.

روش شناسی؛

با توجه به هدف پژوهش، روش پژوهش از نوع کیفی بوده و از طریق نظریه پردازی داده بنیاد سیستماتیک انجام گرفت. منظور از نظریه پردازی داده بنیاد، نظریه ای است که مستقیماً از داده هایی استخراج شده است که در جریان پژوهش به صورت منظم گرد آمده و تحلیل شده اند. در این روش، پژوهشگر کار را با نظریه ای که از قبل در ذهن دارد، شروع نمی کند (مگر آنکه منظور او بسط یک نظریه موجود باشد)؛ بلکه کار را در عرصه واقعیت آغاز کرده و شکیبایی می کند تا نظریه از درون داده هایی که گرد می آورد، پدیدار شود. یادآور می شود نظریه پردازی داده بنیاد یک روش استقرایی نظریه پردازی است. این پژوهش به صورت نظری و روش سندکاوی انجام و تدابیر، فرامین و رهنمودهای فرماندهی معظم کل (مدظله العالی) به روش نظریه داده پردازی سیستماتیک گراند تئوری (اشتراس و کوربین، ۱۹۹۰) و با تکنیک تحلیل تماتیک (تحلیل مضمون) مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. تحلیل مضمون روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده های متنی است تا داده های پراکنده را به داده های غنی تبدیل کند (Braun & Clarke, 2006). مضمون الگویی است که در داده ها یافت می شود و حداقل به توصیف و سازماندهی مشاهدات و حداقل به تفسیر جنبه هایی از پدیده می پردازد. در این روش مضامین در سه سطح از جزء به کل نظام مند (مقوله بندی) می شود که عبارت است از: ۱- سطح مضامین پایه: کدها و نکات کلیدی موجود در متن که حداقل در دو مورد از متن تکرار شده باشد؛ ۲- سطح مضامین سازمان یافته: مضامین به دست آمده از ترکیب مضامین پایه؛ ۳- سطح مضامین فراگیر: مضمون یا مضامینی که فراگیرترین توصیف درباره پدیده ای اصلی است (Attride-Stirling, 2001). برای گردآوری بیانات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) از سال ۱۳۶۸ تا سال ۱۴۰۱ از بیش از ۱۰۳ سخنرانی از پایگاه اطلاع رسانی دفتر معظم له استفاده شد. در این پژوهش از روش نمونه گیری هدفمند و نظری استفاده شد. نمونه

آماري پژوهش، همان جامعه آماری است؛ یعنی بیانات مقام معظم رهبری پیرامون موضوع مرجعیت علمی ارتش جمهوری اسلامی ایران است. ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش اسنادی بود. با توجه به شیوه ممیزی این پژوهش که سندکاوی بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) بود، در هر مرحله از گردآوری و تحلیل داده‌ها، طبقه‌بندی مشتق شده به ۳ نفر از خبرگان موضوعی مرجعیت علمی ارائه شد تا صحت مطالب تایید شود. پس از شکل‌گیری نظریه، الگوی پارادایمی تهیه شده به خبرگان ارائه شد تا چنانچه ایده و نظری نسبت به تغییر، اصلاح یا حذف آن دارند، بیان کنند. در نهایت الگوی ارائه شده پس از مطالعه خبرگان و اعمال نقطه‌نظرات ایشان طراحی گردید.

تجزیه و تحلیل یافته‌ها؛

روش‌های مختلفی برای تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده وجود دارد که هر یک از آنها فرآیندهای خاصی را دنبال می‌کنند. در این تحقیق از روش تحلیل مضمون (تحلیل تماتیک) در چهار گام استفاده شد که در ادامه توضیح داده شده‌اند:

گام اول:

در گام اول از تحلیل مضمون لازم است از متن اصلی، مضمون‌های پایه‌ای استخراج شود. در اینجا متن اصلی که بیاناتی از ۱۰۳ سخنرانی فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) است، قبلاً انتخاب شده و در قالب کدهایی سازمان‌دهی شده‌اند. هر کدام از این بیانات حاوی مضمونی است که از متن اصلی استخراج شده‌اند و مضامین پایه‌ای نامیده می‌شوند. در ادامه در جدول شماره ۲ یک نمونه از بیانات فرماندهی معظم کل قوا و مضامین پایه‌ای استخراج شده آورده شده است.

جدول شماره ۲. نمونه‌ای از مضامین پایه‌ای استخراج شده از بیانات فرماندهی معظم کل قوا

بیانات و تاریخ	تدابیر، فرامین و رهنمودهای فرماندهی کل قوا	مضامین پایه‌ای استخراج شده
تدابیر، فرامین و رهنمودهای فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) در دیدار پرسنل و فرماندهان ارتش، ۱۳۷۵/۰۱/۲۸	ارتش، بخشی از قطع وابستگی اقتصادی را در درون خود دارد و آن، وابستگی فنی و علمی است. اینجا فقط وابستگی اقتصادی نیست؛ وابستگی فنی هم هست؛ وابستگی علمی و فنی و به اصطلاح تکنولوژیک. باید این وابستگیها قطع شود. البته در حال قطع شدن هست، اما بیشتر از این قطع	تاکید بر قطع وابستگی‌های علمی و فنی ارتش، تاکید بر ظرفیت داخلی

گام دوم:

در این گام مقوله‌هایی که بار معنایی مشابهی داشت و مفهومی یکسان را به ذهن متبادر می‌کرد، ذیل یک مقوله انتزاعی و کلی‌تر قرار گرفت. به عبارت دیگر، با دسته‌بندی، ترکیب و تلخیص مضمون‌های پایه، تعدادی مضمون سازمان یافته که می‌توانست گویای ویژگی‌های گروهی بخشی از مضمون‌های پایه باشد، ظهور یافت. در ادامه در جدول شماره ۳ نمونه‌ای از مضامین پایه‌ای و مضامین سازمان یافته آورده شده است.

جدول شماره ۳. نمونه‌هایی از مضامین سازمان یافته برگرفته از مضامین پایه‌ای

مضامین پایه‌ای	مضامین سازمان یافته
ایجاد بنای مستقل علمی، مرجعیت مراکز علمی کشور	مرجعیت مراکز علمی
استقلال علمی و فنی، تاکید بر استقلال از بیگانه، مستقل نمودن دانشگاهها، تاکید بر استقلال علمی، تاکید بر استقلال و آزادی علمی، خوداتکایی علمی، استقلال فکری، تاکید بر پیشرفت مستقل علمی	استقلال علمی
تاکید بر قطع وابستگی علمی، تاکید بر بی نیازی علمی، عدم تاکید بر تقلید و کپی برداری، تاکید بر قطع وابستگی‌های علمی و فنی ارتش	حذف وابستگی علمی

گام سوم:

در این گام با دسته‌بندی، ترکیب و تلخیص مضمون‌های سازمان یافته، تعدادی مضمون فراگیر که می‌توانست گویای ویژگی‌های گروهی بخشی از مضمون‌های سازمان یافته باشد، ظهور یافت. در ادامه در جدول شماره ۴ نمونه‌ای از مضامین سازمان یافته و مضامین فراگیر آورده شده است.

جدول شماره ۴. نمونه‌هایی از مضامین فراگیر برگرفته از مضامین سازمان یافته

مضامین سازمان یافته	مضامین فراگیر
مرجعیت مراکز پژوهشی	مرجعیت نهادی
مرجعیت مراکز علمی	
توان داخلی علمی	استقلال علمی
استقلال علمی	
حذف وابستگی علمی	

گام چهارم:

در این گام مضامین پایه‌ای، مضامین سازمان یافته و مضامین فراگیر به صورت یکپارچه در جدول شماره ۵ آورده شده است.

جدول شماره ۵. مضامین پایه‌ای، سازمان‌یافته و فراگیر مرجعیت علمی ارتش ج.ا. ایران

مضامین پایه‌ای	مضامین سازمان یافته	مضامین فراگیر
ایجاد مرکز تحقیقات علوم اسلامی، رسیدن به مرجعیت مراکز تحقیقی و علمی دنیا	مرجعیت مراکز پژوهشی	مرجعیت
ایجاد بنای مستقل علمی، مرجعیت مراکز علمی کشور	مرجعیت مراکز علمی	نهادی
یگانگی و برادری نیروهای مسلح، تقویت نیروهای مسلح به وسیله اتحاد و انسجام، پیوستگی زنجیروار تمامی نیروهای مسلح، اعتماد نیروهای مسلح به همدیگر، بکارگیری تجربیات همدیگر	اتحاد نیروهای مسلح	انسجام و انضباط نظامی
انسجام و پیوند ارتش و مردم، مردمی بودن نظام سیاسی، برخورداری از قدرت نظامی مردمی خودکفای کارآمد، همکاری دولت و ملت در جهت دستیابی به قدرت، افزایش نقش حمایتی مردم از دولت، افزایش انسجام ملی	پیوند ارتش و مردم	
فراهم سازی نظم و آموزش، داشتن انضباط نظامی	انضباط نظامی	
تاکید بر توان علمی داخلی، تاکید بر ظرفیت داخلی	توان داخلی علمی	استقلال علمی
استقلال علمی و فنی، تاکید بر استقلال از بیگانه، مستقل نمودن دانشگاهها، تاکید بر استقلال علمی، تاکید بر استقلال و آزادی علمی، خوداتکایی علمی، استقلال فکری، تاکید بر پیشرفت مستقل علمی	استقلال علمی	
تاکید بر قطع وابستگی علمی، تاکید بر بی نیازی علمی، عدم تاکید بر تقلید و کپی برداری، تاکید بر قطع وابستگی‌های علمی و فنی ارتش	حذف وابستگی علمی	
تبلیغات منفی دشمن علیه قدرت نظامی، تبلیغات منفی دشمن علیه تجهیزات نظامی، مرعوب کشورهای منطقه از پیشرفت ایران، ایجاد فاصله بین ایران و کشورهای همسایه	مقاومت تبلیغاتی	مقاومت و استقامت نظامی مبتنی بر علم
نپذیرفتن زور و غصب دشمنان، مقاومت در برابر ظلم و استکبار، ایستادگی در برابر زور با دستیابی به صنعت برتر، ایستادگی در برابر زور با دستیابی به علم و فناوری برتر، مقاومت علمی، آمادگی مقتدرانه نیروهای ارتش	ایستادگی در برابر زور	
استقامت ملی مایه پیشرفت علمی، استقامت ملی مایه پیشرفت فناوری، استقامت ملی مایه توسعه همه جانبه ملی	استقامت ملی	
حمایت علمی ایران از کشورهای منطقه، قدرت علمی زیربنای قدرت بین المللی، تقویت قدرت منطقه ای، تاکید بر علم نافع فراگیر	حامی علمی	حکمرانی و دیپلماسی علمی
الگو بودن ایران در همه جهات، استعداد الگو بودن	الگوسازی علمی	
دیپلماسی علمی، دیپلماسی علمی آگاهانه و با بصیرت، دیپلماسی	دیپلماسی علمی	

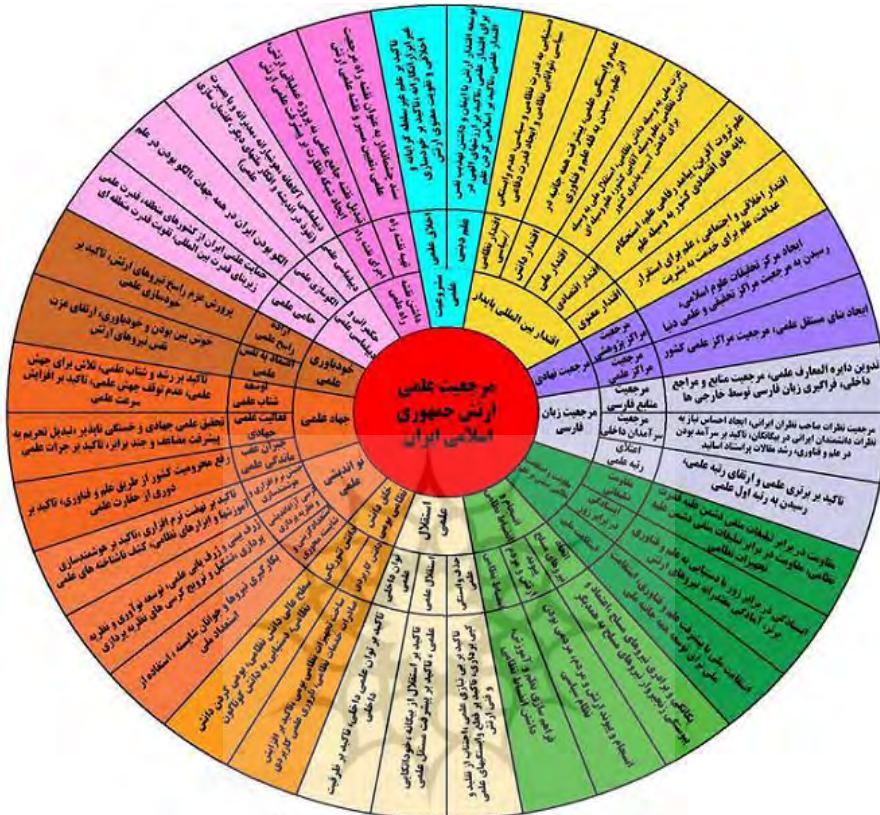
مضامین فراگیر	مضامین سازمان یافته	مضامین پایه‌ای
		هوشیارانه و مدبرانه، دیپلماسی دانشگاهی آگاهانه و با بصیرت، نفوذ در اندیشه و افکار ملت‌های دیگر، آگاه سازی علمی، ایجاد معرفت علمی، گفتمان علمی، گفتمان و گفتمان سازی علمی
خلق دانش نظامی بومی	دانش ئتوریکی	سطح عالی دانش نظامی، بومی کردن دانش نظامی، تکیه بر قدرت علمی بومی، خودکفایی نظامی و عدم وابستگی به کشورهای بیگانه، دستیابی به دانش گوناگون
	دانش کاربردی	پیشرفت در ساخت تجهیزات نظامی، ساخت تجهیزات نظامی بومی، ساخت جنگنده های پیشرفته در اثر دانش، تاکید بر فناوری پیشرفته، تاکید بر خدمات دانش‌بنیان، تاکید بر افزایش صادرات کالا و خدمات نظامی، تاکید بر تحقیقات علمی کاربردی، باروری علمی
اقتدار بین‌المللی پایدار	اقتدار نظامی/سیاسی	دستیابی به قدرت نظامی و سیاسی، عدم وابستگی سیاسی، توانایی نظامی، استحکام قدرت نظامی کشور به وسیله علم، اقتدار سازمانی، کارایی نظامی، ایجاد قدرت دفاعی، اقتدار علمی مایه سیاست برتر، علم برای مواجهه با دشمن، علم برای مواجهه با ظالم، علم برای مواجهه با استکبار و استعمار و استثمار
	اقتدار دانش	توانایی علمی و صنعتی، عدم وابستگی علمی، پیشرفت همه جانبه در اثر علم، عملکرد مقتدرانه، عملکرد مسئولانه، عملکرد قاعده‌مند، رسیدن به قله علم و فناوری
	اقتدار ملی	عزت ملی به وسیله دانش نظامی، استقلال ملی به وسیله دانش نظامی، اقتدار ملی به وسیله دانش نظامی، علم عزت آفرین، علم مایه عزت ملی، علم وسیله آقایی کشور، علم وسیله ای برای کاهش آسیب پذیری کشور
	اقتدار اقتصادی	علم ثروت آفرین، پیامد رفاهی علم، استحکام پایه های اقتصادی کشور به وسیله علم، علم مایه دستیابی به اهداف و مقاصد
	اقتدار معنوی	کسب اقتدار معنوی، اقتدار اخلاقی و اجتماعی، علم موجد اعتماد به نفس، رسیدن به حیات طیبه از طریق قدرت علمی، علم مایه سعادت بشر، علم مایه رشد و شکوفایی بشر، علم برای استقرار عدالت، علم برای خدمت به بشریت
نواندیشی علمی	جنبش نرم افزاری و هوشمندسازی	ایجاد نوآوری و ابتکار در بخش دفاعی توسط دانشمندان نیروهای مسلح، تولید علم بومی، عدم تاکید بر ترجمه، تولید علم نافع و مفید، تاکید بر نهضت نرم افزاری، رسیدن به علوم نرم‌افزاری، تحقیق علمی غیرتقلیدی، تاکید بر پیشرفت و نوآوری، ارتقا کیفی فعالیت‌های پژوهشی، توسعه تحقیقات بنیادی، تاکید بر هوشمندسازی آموزشها و ابزارهای نظامی، کشف ناشناخته‌های علمی

مضامین فراگیر	مضامین سازمان یافته	مضامین پایه‌ای
	کرسی آزاداندیشی و نظریه‌پردازی	ارائه فکر و راه جدید، بسترسازی برای تعالی علمی و فکری، ژرف بینی علمی، ژرف یابی علمی، توسعه نوآوری و نظریه پردازی، نواندیشی علمی، ایجاد فضای انتقادی، ایجاد آزادی بیان و گفتگوی آزاد علمی، تشکیل و ترویج کرسی‌های نظریه‌پردازی
	استعدادگزینی و شایسته‌محوری	بکارگیری استعداد و هوش ذهنی، بکارگیری نیروها و جوانان شایسته، بکارگیری ظرفیت و استعداد جوانان، استفاده از استعداد ملی
	جبران عقب ماندگی علمی	ارتقای علمی ملی، جبران عقب ماندگی‌ها، رفع محرومیت کشور از طریق علم و فناوری، تلاش تمام دانشگاهیان برای پیشرفت علمی، تاکید بر دوری از حقارت علمی
	فعالیت علمی جهادی	تلاش همراه با ایمان، کار علمی عاشقانه، تحقیق علمی عاشقانه، جهاد علمی، جهاد تحقیق، ارتقای جایگاه علمی کشور، ارتقای قدرت علمی کشور (برای رهایی از سلطه دیگران)، تلاش بی وقفه و خستگی‌ناپذیر، وجود احساس تعهد در همه کشور نسبت به پیشرفت کشور، تبدیل تحریم به پیشرفت مضاعف و چند برابر، حرکت آگاهانه و با بصیرت علمی، تلاش علمی جوانان، حرکت و تلاش با برنامه، جهاد مستمر علمی، تاکید بر حس مسئولیت‌پذیری، جرات علمی
	توسعه شتاب علمی	ایجاد تحرک و پیشرفت علمی، تلاش بی وقفه برای رسیدن به قله علمی، تاکید بر شتاب علمی، تلاش برای توقف ناپذیری حرکت علمی، عدم توقف کار علمی، تاکید بر رشد و شتاب علمی، تلاش برای جهش علمی، عدم توقف جهش علمی، تاکید بر افزایش سرعت علمی، تاکید بر حرکت سریع علمی
	مرجعیت منابع فارسی	تدوین دایره المعارف علمی، مرجعیت منابع و مراجع، بهره برداری از منابع کشور در جاهای مختلف دنیا، مرجعیت زبان فارسی، بکارگیری فرآورده علمی و فکری ایران، داشتن اثر علمی، مرجعیت دانشگاه‌های ایرانی، رسیدن به مرجعیت علمی دنیا، مرجعیت زبان فارسی، مرجعیت علم و فناوری با تولید بومی، فراگیری زبان فارسی توسط خارجی‌ها، بکارگیری فرآورده‌های علمی توسط خارجی‌ها، ایجاد احساس نیاز به زبان فارسی در بیگانگان، ایجاد احساس نیاز به فرهنگ ایران در بیگانگان، مرجعیت کتاب‌های داخل، علم مایه ایجاد منبع، تاکید بر زبان فارسی و ترویج آن، تاکید بر مرجعیت دنیای اسلام، اجبار دیگران به استفاده از علم کشور
	مرجعیت سرآمدان داخلی	داشتن اساتید نافع بومی، مرجعیت نظرات صاحب‌نظران ایرانی، مرجعیت صاحب‌نظران علمی کشور، مرجعیت دانشمندان علمی

مضامین فراگیر	مضامین سازمان یافته	مضامین پایه‌ای
		کشور، تاکید بر افراد برجسته و نمونه، طرد انسان های فاسد، ایجاد احساس نیاز به نظرات دانشمندان ایرانی در بیگانگان، مرجعیت دانشمندان داخل، تاکید بر سرآمد بودن در علم و فناوری، رشد مقالات پر استناد اساتید
	اعتلای رتبه علمی	تاکید بر برتری علمی و ارتقای رتبه علمی، تاکید بر دستیابی به رتبه تک رقمی علمی، شکستن مرزهای علم، هدایت کاروان دانش ملی به سوی مرجعیت، رسیدن به رتبه اول علمی، رسیدن به مدارج علمی پیشرفته، رسیدن به قله علم و فناوری
خودباوری علمی	اعتماد به نفس علمی	داشتن اعتماد به نفس علمی، خوش بین بودن به خود، تقویت اعتماد به نفس علمی، ایجاد ناامیدی در مردم توسط دشمن، اثر منفی دشمن بر باورهای جوانان، ارتقای عزت نفس نیروهای ارتش، تاکید بر خودباوری،
	اراده راسخ علمی	ایجاد حس توانستن، داشتن عزم کافی برای اقتدار، پرورش عزم راسخ نیروهای ارتش، تاکید بر خودسازی علمی، تاکید بر توانستن، تاکید بر عزم و ایمان راسخ نیروهای مسلح، تاکید بر اراده و خواسته قوی
داشتن نقشه راه علمی	تهیه نقشه راه	سند چشم انداز به عنوان نقشه راه مرجعیت علمی، تهیه نقشه جامع علمی کشور، تعیین مسیر علم، ایفای نقش دانشگاهیان در تهیه نقشه جامع علمی کشور
	اجرای نقشه راه	تبدیل نقشه جامع علمی به پروژه عملیاتی، ایجاد شبکه نظارت بر پیشرفت علمی
مشروعیت علمی	علم دینی	تمسک به اسلام، توسعه اقتدار ارتش با ایمان، توکل و توسل و ایمان به خدا، داشتن تهذیب نفس برای اقتدار علمی، توکل بر خدا، تاکید بر ارزشهای الهی در اقتدار علمی، تاکید بر اهداف الهی در ارتش، تاکید بر الگوی اسلامی اقتدار (ارزش معنوی و الهی)، تاکید بر توکل به خدا، تاکید بر ایمان اسلامی، تاکید بر اسلامی شدن دانشگاهها
	اخلاق علمی	توسعه خلیقات جوانمردانه، علم غیرسلطه گرایانه، علم غیرمادی و غیرابزارانگارانه، دانش ابزاری برای عدم سلطه، فراهم سازی اخلاق و معنویت علمی، تاکید بر خودسازی اخلاقی، تاکید بر تقویت معنوی ارتش

با توجه به تجزیه و تحلیل یافته‌ها و بررسی‌های صورت گرفته براساس ۱۰۳ متن برگرفته از تدابیر، فرامین و رهنمودهای فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) در خصوص مرجعیت علمی ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۳۶ مولفه یا مضامین

سازمان یافته (لایه دوم) و ۱۳ بعد یا مضامین فراگیر (لایه اول) استخراج گردید که در نمودار شماره ۱ به صورت شمشه نشان داده شده است.

نمودار شماره ۱. شمشه مرجعیت علمی ارتش جمهوری اسلامی ایران

بحث و نتیجه‌گیری؛

مرجعیت علمی به مفهوم سلطنت علمی است بدین معنی که دسترسی و استفاده بهینه از شبکه جهانی دانش است. کشوری می‌تواند علم را بهتر استفاده نماید که خود تولید کننده علم باشد. قدم اول کشورهای پیشرو در علم، گسترش مرزهای دانش است؛ سپس برحسب قابلیت علمی می‌توانند از شبکه جهانی دانش استفاده نمایند. به تعبیری اسطرلاب مرجعیت علمی، رصدخانه علمی است که جهان را دیده‌بانی می‌نماید. اساس مرجعیت علمی توانایی کشف‌های بزرگ و بکر است که نظریه‌های آن را منتشر می‌کند. در صورت حصول سلطنت و مرجعیت علمی، سایر امور کشورداری تسهیل و رفاه مردم

تأمین خواهد شد (موسوی موحدی، ۱۴۰۰). اگر ما به اهمیت، نقش و جایگاه علم در توسعه و پیشرفت بشریت توجه داشته باشیم، متوجه می‌شویم که ارزش و جایگاه علم در جهان امروز به حدی است که ابزار قدرت و بهروزی جوامع شده و بی شک ملتی در جهان موفق، سرزنده و پیروز است که در اصل و اساس کارهای خود و در همه مسائل خود عالمانه‌تر عمل کند (سیدجوادین و همکاران، ۱۳۹۱).

بحث مرجعیت علمی در نظام آموزش عالی و دانشگاهی کشور برگرفته از دیدگاه‌های عالی‌ترین جایگاه مدیریتی کشور (مقام معظم رهبری) بوده و در طول چند دهه گذشته مردم ایران با تبعیت از رهبری‌های حکیمانه معظم‌له در تمامی عرصه‌های علوم و فناوری؛ یک کشور مقتدر و یک بازیگر تأثیرگذار در منطقه بوده است به گونه‌ای که ایران طی این مدت گردنه‌های سخت و خطرناکی را پشت سر گذاشته و به عنوان یک دولت مقتدر و پایدار باقی مانده است. دستاوردهای جمهوری اسلامی ایران پس از انقلاب اسلامی نشان می‌دهد که ایران قبل از انقلاب با ایران بعد از انقلاب تفاوت فاحشی را در زمینه‌های مختلف به ویژه در حوزه نظامی و دفاعی دارد که موفقیت‌های ایران اسلامی مرهون تلاش نخبگان ایرانی و صبر و استقامت ملت ایران و رهنمودهای مقتدرانه رهبر معظم انقلاب بوده و خواهد بود.

با اذعان به این امر که انواع تحریم‌های خارجی که بی‌رحمانه بر ملت ما در دهه‌های بعد از انقلاب اسلامی تحمیل شده است؛ نتوانست جلوی پیشرفت‌ها به ویژه پیشرفت‌های نظامی را بگیرد و ایران توانا و مقتدر همچنان سربلند به تلاش‌های خود ادامه می‌دهد تا جایی که اهداف ترسیم شده در سند چشم‌انداز به صورت تمام و کمال تحقق یابد. تولید انواع راکت و موشک‌های بالستیک؛ انواع تانک؛ نفر بر و تولید تسلیحات سبک؛ انواع هواپیما و تولید؛ قطعات مختلف؛ تولید رادارهای پیشرفته و سامانه‌های هوایی و ماهواره تنها بخشی از دستاوردهای جمهوری اسلامی ایران در حوزه نظامی و دفاعی است که نقش ارتش جمهوری اسلامی ایران در این عرصه بی‌بدیل بوده است. علی‌رغم تمامی پیشرفت‌ها و دستاوردهای مختلف نظامی، توجه به این نکته بسیار حائز اهمیت است که بدانیم تمامی دستاوردها و پیشرفت‌های فوق به دلیل پیشرفت‌های علمی و فناوری بر پایه رهنمودهای مقام معظم رهبری بوده است. در واقع باید اذعان کرد که ارتش جمهوری اسلامی ایران بدون استفاده از رهنمودهای فرماندهی معظم کل قوا مدظله‌العالی نمی‌توانست به پیشرفت‌های مدنظر دست یابد. با این حال ارتش جمهوری

اسلامی ایران برای اینکه بخواهد به قله پیشرفت برسد می‌بایست در علم و فناوری نظامی به عنوان مرجع شناخته شود و به مرجعیت علمی دست یابد. از طرفی برای رسیدن به مرجعیت علمی حتماً می‌بایست نقشه‌راهی برای آن داشته باشد. بنابراین تحقیق حاضر، نقشه راه مربوطه را بر پایه تدابیر، فرامین و رهنمودهای فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی)، برای ارتش جمهوری اسلامی ایران براساس نظریه داده‌بنیاد (گراندد تئوری) در راستای دستیابی به مرجعیت علمی ارائه می‌نماید که در ادامه به صورت مفصل توضیح داده شده است.

براساس نتایج پژوهش، پدیده محوری مرجعیت علمی در این پژوهش طبق تاکیدات فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) در معنای وسیع و گسترده آن در مرجعیت زبان فارسی (تئوری‌پردازی در یک موضوع علمی به زبان فارسی؛ تنظیم و تولید منابع علمی به زبان فارسی، به طوری که در سطح بین‌المللی به عنوان مرجع در آن موضوع مطرح شوند) و مرجعیت نهادی (برنامه‌ریزی هدفمند مراکز علمی، تحقیقاتی، مطالعاتی و دانشگاهی ارتش جمهوری اسلامی ایران برای سرآمدی و یافتن جایگاه برتر علمی در دنیا) ارتش جمهوری اسلامی ایران خلاصه می‌شود.

شرایط اثرگذار که تحت عنوان شرایط و عوامل علی محسوب می‌شوند، مجموعه شرایط و واقعیاتی‌اند که با وقوع خود موجب تحقق و شکل‌گیری مرجعیت علمی می‌شوند. در حقیقت شرایط علی به علل و عوامل شکل‌گیری مرجعیت علمی پاسخ می‌دهند. در این پژوهش خودباوری علمی، نواندیشی علمی، جهاد علمی، استقلال علمی و خلق دانش نظامی بومی به عنوان شرایط علی و اثرگذار شناسایی شد. ارتش جمهوری اسلامی ایران می‌بایست در بعد استقلال علمی؛ بر توان علمی و ظرفیت داخلی، قطع وابستگی علمی، بی‌نیازی علمی، عدم تقلید و کپی‌برداری، مستقل نمودن دانشگاه‌های خود، آزادی علمی، خوداتکایی علمی و پیشرفت مستقل علمی مبادرت ورزد تا بتواند به استقلال علمی دست یابد. در ادامه باید با تاکید بر شاخص‌های بعد جهاد علمی از قبیل (جبران عقب ماندگی علمی، فعالیت علمی جهادی، تلاش همراه با ایمان، تحقیق و کار علمی عاشقانه، تلاش بی‌وقفه و خستگی‌ناپذیر، داشتن جرات علمی، تلاش برای رسیدن به قله علمی، تاکید بر شتاب و جهش علمی و تاکید بر افزایش سرعت علمی)، به خودباوری علمی برسد. وجود خودباوری علمی در نخبگان و نیروهای نظامی ارتش، موجب نواندیشی علمی در آن‌ها شده و نوآوری و ابتکار در بخش دفاعی، تولید علم

بومی، عدم تاکید بر ترجمه، تولید علم نافع و مفید، تاکید بر نهضت نرم افزاری، رسیدن به علوم نرم‌افزاری، تحقیق علمی غیرتقلیدی، تاکید بر پیشرفت و نوآوری، ارتقا کیفی فعالیت‌های پژوهشی، توسعه تحقیقات بنیادی، تاکید بر هوشمندسازی آموزش‌ها و ابزارهای نظامی، کشف ناشناخته‌های علمی، ارائه فکر و راه جدید، بسترسازی برای تعالی علمی و فکری، ژرف‌بینی علمی، ژرف‌یابی علمی، توسعه نوآوری و نظریه‌پردازی، ایجاد فضای انتقادی، ایجاد آزادی بیان و گفتگوی آزاد علمی، بکارگیری استعدادها و جوانان شایسته را به همراه خواهد داشت که در نهایت منجر به خلق دانش نظامی بومی (نظری و کاربردی) شده و پیشرفت در ساخت تجهیزات نظامی بومی و ساخت جنگنده‌های پیشرفته را امکان‌پذیر خواهد کرد.

شرایط زمینه‌ای، نشان‌دهنده سلسله خصوصیات ویژه‌ای است که معمولاً راهبردهای کلی را تحت تاثیر قرار می‌دهند. در این پژوهش انسجام و انضباط نظامی، و مقاومت و استقامت نظامی مبتنی بر علم به عنوان شرایط زمینه‌ای شناسایی شد. اثربخشی ارتش، وابسته به اتحاد و انسجام مربوط به آن است. انسجام نیروهای نظامی باعث جلوگیری از مشکلاتی مانند کاهش توان رزمی، کاهش تعهد سازمانی نیروهای نظامی، کاهش امنیت و توان دفاعی و مقاومت ملی شده و از ورود آسیب‌های جدی به سازمان‌های نظامی ممانعت به عمل می‌آورد. بنابراین ارتش باید بر ایجاد اتحاد و انسجام نیروهای نظامی تاکید کرده و در راستای تقویت هرچه بیشتر انسجام گروهی نیروهای نظامی خود برآید. همچنین ارتش باید با مقاومت در برابر تبلیغات منفی دشمن، نپذیرفتن زور و غصب دشمنان، مقاومت در برابر ظلم و استکبار، ایستادگی در برابر زور با دستیابی به صنعت و علم و فناوری برتر، مقاومت علمی، آمادگی مقتدرانه نیروهایش، مقاومت و استقامت نظامی خود را تقویت نماید.

شرایط واسطه‌ای یا مداخله‌گر با عنوان عناصر میانجی عواملی هستند که بر راهبردهای اصلی اثرگذارند. در این پژوهش مشروعیت علمی به عنوان عنصر میانجی شناسایی شد. مشروعیت علمی در بستر فرهنگی-اجتماعی ایران اسلامی و مراکز تحقیقاتی آن، بازگشت به معارف و تمدن اسلامی بر مدار ایمان و اخلاق و معنویت است و همین مشروعیت مرجعیت علمی است که ارتش ایران را از سایر ارتش‌های جهان متمایز می‌سازد. به عبارتی ارتش جمهوری اسلامی ایران با در نظر گرفتن مشروعیت مرجعیت

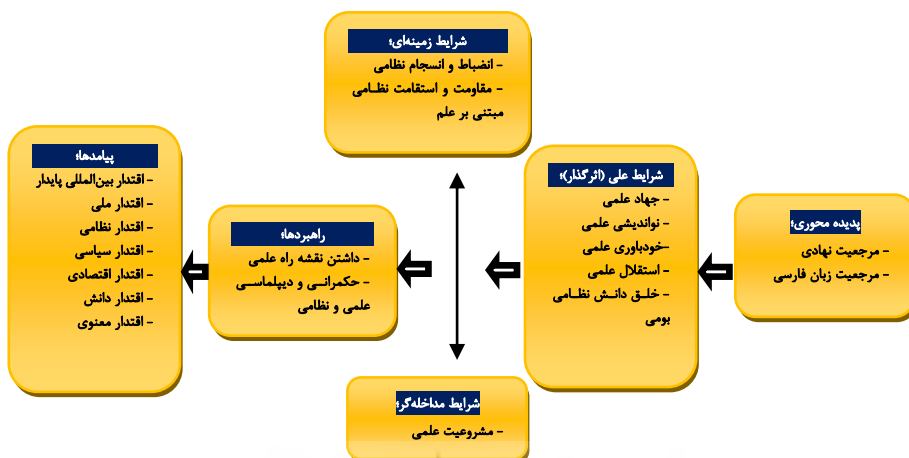
علمی، هیچ زمانی اقدام به سلطه‌گری نمی‌کند و همیشه در عرصه‌های جهانی اخلاق نظامی را رعایت می‌کند.

علاوه بر موارد فوق، ترسیم نقشه راه علمی، و حکمرانی و دیپلماسی علمی به عنوان عوامل راهبردی در این پژوهش شناسایی شد. ارتش جمهوری اسلامی ایران برای داشتن نقشه راه جهت رسیدن به مرجعیت علمی می‌بایست بر سند جامع علم و فناوری دفاعی امنیتی، سند چشم‌انداز، تهیه نقشه جامع علمی ارتش، تبدیل نقشه جامع علمی به پروژه عملیاتی، ایجاد شبکه نظارت بر پیشرفت علمی تاکید نماید. همچنین با تقویت قدرت علمی و نظامی منطقه‌ای، الگو بودن در همه جهات، دیپلماسی علمی-نظامی، دیپلماسی نظامی هوشیارانه و مدبرانه، نفوذ در اندیشه و افکار ملت‌های دیگر، آگاه‌سازی و گفتمان علمی سعی کند بر حکمرانی و دیپلماسی علمی در حوزه نظامی جامه عمل بپوشاند.

اقتدار نظامی/سیاسی (دستیابی به قدرت نظامی و سیاسی، عدم وابستگی سیاسی، توانایی نظامی، استحکام قدرت نظامی کشور، اقتدار سازمانی و کارایی نظامی، ایجاد قدرت دفاعی، اقتدار نظامی و مواجهه با استکبار و استعمار و استثمار)؛ اقتدار دانش (توانایی علمی و صنعتی، عدم وابستگی علمی، پیشرفت همه جانبه در اثر علم، عملکرد مقتدرانه و رسیدن به قله علم و فناوری)؛ اقتدار ملی (عزت و استقلال و اقتدار ملی به وسیله دانش نظامی، علم وسیله‌ای برای کاهش آسیب‌پذیری کشور)؛ اقتدار اقتصادی (علم ثروت‌آفرین، پیامد رفاهی علم، استحکام پایه‌های اقتصادی کشور به وسیله علم) و اقتدار معنوی (کسب اقتدار معنوی، اقتدار اخلاقی و اجتماعی، رسیدن به حیات طیبه از طریق قدرت علمی، علم مایه سعادت بشر، علم برای استقرار عدالت، علم برای خدمت به بشریت) به عنوان پیامدهای دستیابی ارتش جمهوری اسلامی ایران به مرجعیت علمی شناسایی شد که همه این‌ها در کنار یکدیگر اقتدار پایدار بین‌المللی و عزت و سربلندی کشور را به همراه خواهد داشت.

در نهایت ضمن تاکید بر همراستایی و همسویی نسبی نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش‌های (قمی و همکاران، ۱۳۹۰؛ قوام‌آبادی و همکاران، ۱۳۹۴؛ عبدالحسین‌زاده و همکاران، ۱۳۹۴؛ رهبر و حسین‌زاده، ۱۳۹۵؛ لطیفی و همکاران، ۱۳۹۷؛ مهدی‌نژاد نوری و همکاران، ۱۳۹۸؛ فرازکیش و همکاران، ۱۴۰۱؛ Araújo, Cruz & Almeida, 2017؛ Olszewski & Bednarska, 2018 و Lindhult, 2019) در برخی از عناصر

و عوامل، نقشه راه مرجعیت علمی ارتش جمهوری اسلامی ایران در قالب الگوی پارادایمی و به صورت نمودار شماره (۲) تصویرسازی شده است.

نمودار شماره ۲. الگوی پارادایمی مرجعیت علمی ارتش جمهوری اسلامی ایران

توصیه کلیدی برای سیاست‌گذاران دفاعی؛

- تاکید و اهتمام ویژه به نکات کلیدی بیانات فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) برای دستیابی به مرجعیت علمی در ارتش ج.ا. ایران؛
- توجه ویژه به ابعاد و مولفه‌های الگوی پارادایمی و نقشه راه طراحی شده در تحقیق حاضر در جهت عملیاتی نمودن مرجعیت علمی در ارتش ج.ا. ایران؛
- تعیین ماموریت‌های ویژه هر دانشگاه/مرکز/سازمان مربوط به ارتش، براساس حوزه‌های اصلی علوم و فناوری‌های اولویت‌دار علم و فناوری دفاعی و امنیتی، مبتنی بر سند جامع علم و فناوری دفاعی امنیتی و الگوی طراحی شده مرجعیت علمی در این تحقیق.

تشکر و قدردانی؛

از کلیه اندیشمندان و پژوهشگرانی که در خلال تحقیق خالصانه دیدگاه‌ها و نقطه نظرات علمی و کارشناسی خود را ارائه نمودند، تشکر و قدردانی می‌گردد.

تضاد منافع؛

بدین وسیله نویسندگان تصریح می‌نمایند که هیچ گونه تضاد منافع در خصوص پژوهش حاضر وجود ندارد.

منابع:

- امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، مجموعه بیانات، قابل دسترسی در (<https://khamenei.ir/>)
- آزادی احمدآبادی، قاسم (۱۳۹۹). شناسایی سیاستها، تبیین مفاهیم و شاخصهای مرجعیت علم، فناوری و نوآوری. طرح پژوهشی، مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور. (<https://nrsp.ac.ir/marjaeiatabase/>)
- ایجایی، ابراهیم و کولیوند، خلیل (۱۴۰۲). واکاوی تهدیدات امنیتی شبکه‌های رایانه‌ای سازمان‌ها با رویکرد آینده‌پژوهی (مطالعه موردی: ستاد فرماندهی نیروی پدافند هوایی آجا)، فصلنامه آینده‌پژوهی دفاعی، سال هشتم، شماره ۲۸: ۳۱-۷. (10.22034/dfs.2022.550053.1581)
- پوررضا، رسول (۱۳۹۰). رسالت آموزش در کسب مرجعیت علمی از منظر نقشه جامع علمی کشور، اولین همایش ملی آموزش در ایران ۱۴۰۴، تهران: پژوهشکده علم، فناوری و صنعت. (<https://www.symposia.ir/INCE01>)
- خرسندی، عباس‌علی؛ اوریا، مهدی؛ نظری فرخی، ابراهیم و قیامی، سید برات (۱۴۰۱). شناسایی و اولویت‌بندی عوامل موثر بر ارتقاء قدرت نرم ارتش جمهوری اسلامی ایران، دوفصلنامه علمی بازی جنگ، دوره ۵، شماره ۱۰: ۷۷-۱۰۱. (http://www.ijwg.ir/article_171152.html)
- رهبر، فرهاد و حسین‌زاده، حسن (۱۳۹۵). نقش اقتدار و مرجعیت علمی در امنیت و منافع ملی با نگاه به اصول و آرمان‌های انقلاب اسلامی، فصلنامه علمی مطالعات انقلاب اسلامی، دوره ۱۳، شماره ۴۴: ۱۶۷-۱۸۸. (20.1001.1.20085834.1395.13.44.8.8)
- سلامی، حسین و یدالهی، رضا (۱۳۹۶). ارائه الگوی دفاعی حاکم بر اندیشه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، مطالعات دفاعی استراتژیک، شماره ۶۹: ۵-۳۲. (https://sds.sndu.ac.ir/article_97.html)
- سیدجوادین، سیدرضا؛ حسنقلی‌پور، طهمورث؛ رهنورد، فرجاله و تاب، محمد (۱۳۹۱). مفهوم پردازی مرجعیت علمی در نظام آموزش عالی، پژوهش در نظام‌های آموزشی، دوره ۶، شماره ۱۶ (پیاپی ۱۶): ۲۷-۱. (20.1001.1.23831324.1391.6.16.1.8)
- شهلایی، ناصر (۱۳۹۰). ارائه الگوی مناسب شکل‌گیری سازمانهای یادگیرنده در ارتش جمهوری اسلامی ایران، مدیریت نظامی، سال یازدهم، شماره ۴۱: ۱۱-۴۲. (https://jmm.iranjournals.ir/article_3829.html)
- ضیغمی‌نژاد، پرویز و رجب‌پور، مجید (۱۴۰۳). تاثیر مولفه‌های سامانه فرماندهی و کنترل بر قدرت نظامی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه علوم و فنون نظامی، ۲۰ (۶۷): ۵۹-۸۷. (10.22034/qjmst.2023.537027.1576)

- عبدالحسین زاده، محمد؛ مرتضوی، سیدمهدی؛ غلام، محمد؛ نوروزی، سمیه؛ جوادی، مجتبی و نانی، سعید (۱۳۹۴). تدوین مدل نظام مند مرجعیت علمی در جمهوری اسلامی ایران بر اساس بیانات مقام معظم رهبری، *مطالعات راهبردی بسیج*، سال هجدهم، شماره ۶۸. (<https://ensani.ir/fa/article/365672/>)

- فرازکیش، مهدیه؛ آزادی احمدآبادی، قاسم و عبدی، ساجده (۱۴۰۱). ارائه مدل مفهومی مرجعیت علمی براساس اندیشه و گفتار مقام معظم رهبری، *فصلنامه اندیشه مدیریت راهبردی*، سال شانزدهم، شماره سوم (پیاپی ۳۳): ۱-۲۸. (10.30497/smt.2023.243030.3382)

- فیاض، ایراندخت (۱۳۹۰). نقش و جایگاه نظام آموزشی در فرایند مرجعیت علمی کشور، مجموعه مقالات اولین همایش ملی آموزش در ایران ۱۴۰۴، تهران: پژوهشکده سیاست‌گذاری علم، فناوری و صنعت. (<https://civilica.com/doc/133198>)

- قمی، حبیب‌الله؛ زادگان، علیرضا؛ علیزاده، ولی؛ خدایاری، محمدتقی و همتی، محمدعلی (۱۳۹۰). بررسی عوامل دستیابی به مرجعیت علمی از دیدگاه استادان دانشگاه علوم پزشکی تبریز، *نشریه افق توسعه آموزش پزشکی*، سال چهاردهم، شماره ۳: ۵۱-۵۴. (<https://www.magiran.com/p903127>)

- قوام‌آبادی، محمدغلام؛ مرتضوی‌نژاد، سیدمهدی؛ نوروزی، سمیه؛ جوادی، مجتبی؛ نانی، سعید و عبدالحسین زاده، محمد (۱۳۹۴). الگوی مرجعیت علمی در جمهوری اسلامی ایران براساس بیانات مقام معظم رهبری، *فصلنامه مطالعات راهبردی بسیج*، سال هجدهم، شماره ۶۸: ۵-۳۰. (<https://sid.ir/paper/520818/fa>)

- کوشازاده، فاطمه؛ اکبری، احمد؛ معقول، علی؛ جباری، مهدی و کوشازاده، علی (۱۳۹۸). شناسایی و اولویت‌گذاری عوامل مؤثر بر مرجعیت علمی دانشگاه، *پژوهش در نظام‌های آموزشی*، دوره ۱۳، شماره ۴۷: ۱۵۲-۱۳۳. (<https://doi.org/10.22034/jiera.2019.173167.1816>)

- گودرزی، غلامرضا و رودی، کمیل (۱۳۹۰). تبیین مرجعیت علمی برای نهادهای علمی کشور با رویکرد مفهوم‌سازی داده‌بنیاد، *نشریه سیاست علم و فناوری*، شماره ۱۴: ۷۵-۹۰. (20.1001.1.20080840.1390.4.2.7.6)

- لطیفی، میثم؛ طهماسبی بلوک‌آباد، رضا؛ جوادی، مجتبی و میرزایی هاوشکی، محمدحسن (۱۳۹۷). استخراج و اولویت‌بندی راهبردهای نیل به مرجعیت علمی ج.ا.ایران با روش تحلیل عملکرد-اهمیت، *نشریه راهبرد*، دوره ۲۷، شماره ۸۶: ۵-۲۹. (20.1001.1.10283102.1397.27.1.1.5)

- محمودی، محمدکاظم؛ صالحی، محمد و تقوایی یزدی، مریم (۱۳۹۹). تاثیر رهبری دانش‌محور بر مرجعیت علمی به منظور ارائه مدل در دانشگاه‌های علوم پزشکی کلان منطقه یک، *فصلنامه طب و تزکیه*، دوره ۲۹، شماره ۱: ۱۲-۲۳. (https://www.tebvatazkiye.ir/article_119013.html)

- مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور (۱۴۰۰). *اندیشکده مرجعیت علمی*. (<https://nrisp.ac.ir/marjaeiatabase/>)

- مهدی‌نژاد نوری، محمد؛ عابدینی، داوود؛ رضائی، مجید و ساوری، عسگر (۱۳۹۸). الگوی راهبردی اقتدار ملی بر پایه علم با تأکید بر مدیریت جهادی، *نشریه امنیت ملی*، دوره ۹، شماره ۳۱: ۱۰۷-۱۳۶.

https://journals.sndu.ac.ir/article_477.html

- موسوی موحدی، علی اکبر (۱۴۰۰). دیپلماسی علمی و مرجعیت علمی، نشریه نشاء علم، دوره ۱۲، شماره ۱ (پیاپی ۲۳): ۱-۱. ([20.1001.1.2008935.1400.12.1.1.7](https://doi.org/10.1001.1.2008935.1400.12.1.1.7))
- یزدانی، شهرام (۱۳۹۸). مرجعیت علمی: مفاهیم، واژگان و تعریف. تهران: مرکز ملی تحقیقات راهبردی آموزش پزشکی. (<https://nasrme.ac.ir/k990618/>)

- Abdolhosseinzadeh, M., Mortazavi, S, M. Gholam, M. Norouzi, S. Javadi, M., & Nani, S. (2015). Developing a systematic model of scientific authority in the Islamic Republic of Iran based on the statements of the Supreme Leader, *Strategic Studies of the Basij*, Year 18, Issue 68. [In Persian] <https://ensani.ir/fa/article/365672/>
- Abramo, G., Andrea D'Angelo, C., & Di Costa, F. (2009). Mapping excellence in national research systems: The case of Italy. *Evaluation Review*, 33(2), 159-188. [10.1177/0193841X08322871](https://doi.org/10.1177/0193841X08322871)
- Anderson, A. A., D. A. Scheufele, D. Brossard, & E. A. Corley. (2012). The role of media and deference to scientific authority in cultivating trust in sources of information about emerging technologies. *International Journal of Public Opinion Research* 24 (2): 225-237. [10.1093/ijpor/edr032](https://doi.org/10.1093/ijpor/edr032)
- Araujo, L. S., Cruz José, F. A., Almeida Leandro S., (2017), Achieving scientific excellence: An exploratory study of the role of emotional and motivational factors, *High Ability Studies*, 28 (2): 249-264. <https://doi.org/10.1080/13598139.2016.1264293>
- Attride-Stirling, J. (2001). Thematic networks: an analytic tool for qualitative research. *Qualitative research*. 1 (3). 385-405. <https://doi.org/10.1177/146879410100100307>
- Azadi Ahmadabadi, Gh. (2020). Identifying policies, explaining concepts and indicators of science, technology and innovation authority, Research project, National Science Policy Research Center. [In Persian] <https://nrisp.ac.ir/marjaeiatabase/>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*. 3 (2). 77-101. [10.1191/1478088706qp0630a](https://doi.org/10.1191/1478088706qp0630a)
- Decoteau, C. L., & Daniel, M. (2020). Scientific hegemony and the field of autism. *American Sociological Review*, 85(3), 451-476. [10.1177/0003122420922531](https://doi.org/10.1177/0003122420922531)
- Dima, A. M., & Ghinea, V. (2016). A model of academic leadership. In European Conference on Management, Leadership & Governance (p. 61). Academic Conferences International Limited. <https://www.researchgate.net/>
- Ejabi, E. & Koulivand, Kh. (2023). Analysis of security threats on the computer networks of organizations with regard to futures studies (Case Study the Air Defense Headquarter of I.R.I.A), *Quarterly journal Defensive Future Studies*, 8 (28): 7-31. [In Persian] [10.22034/dfs.2022.550053.1581](https://doi.org/10.22034/dfs.2022.550053.1581)
- Farazkish, M. Azadi Ahmadabadi, Q. & Abdi, S. (2016). Presenting a conceptual model of scientific authority based on the thoughts and words of the Supreme Leader, *Strategic Management Thought Quarterly*, Year 16, Issue 3: 1-28. [In Persian] [10.30497/smt.2023.243030.3382](https://doi.org/10.30497/smt.2023.243030.3382)
- Fayyaz, I. (2011). *The role and position of the educational system in the process of scientific authority in the country*, Proceedings of the First National Conference on Education in Iran 1404, Tehran: Institute for Policy Research on Science, Technology and Industry. [In Persian] <https://civilica.com/doc/133198>

- Feng X, Chapman K. (2020). 'The tiger's leap': The role of history in legitimating the authority of modern Chinese planners. *Urban Studies*: 0042098019882913. <https://doi.org/10.1177/0042098019882913>
- Ghavamabadi, M, Gh. Mortazavinejad, S, M. Norouzi, S. Javadi, M. Nani, S. & Abdolhosseinzadeh, M. (2015). The model of scientific authority in the Islamic Republic of Iran based on the statements of the Supreme Leader, *Quarterly Journal of Strategic Studies of the Basij*, Year 18, Issue 68: 5-30. [In Persian] <https://sid.ir/paper/520818/fa>
- Goodarzi, Gh. & Roudy, K. (2011). Explaining scientific authority for the country's scientific institutions with a data-based conceptualization approach, *Science and Technology Policy Journal*, Issue 14: 75-90. [In Persian] [20.1001.1.20080840.1390.4.2.7.6](https://doi.org/10.1001.1.20080840.1390.4.2.7.6)
- Johnson BB, Dieckmann NF. (2020). Americans' views of scientists' motivations for scientific work. *Public Understanding of Science*; 29 (1):2-0. <https://doi.org/10.1177/0963662519880319>
- Khorsandi, A, A. Oriya, M. Nazari Farrokhi, E. & Qiami, S, B. (2022). Identifying and prioritizing the effective factors on improving the soft power of the Islamic Republic of Iran Army, *Iranian Journal of Wargaming*, 5 (10): 77-101. [In Persian] http://www.ijwg.ir/article_171152.html
- Klavans, R., & Boyack, K. (2008). Thought leadership: A new indicator for national and institutional comparison. *Scientometrics*, 75(2), 239-250. [10.1007/s11192-007-1854-1](https://doi.org/10.1007/s11192-007-1854-1)
- Koushazadeh, F., Akbari, A., Magoul, A., Jabbari, M., & Koushazadeh, A. (2019). Identifying and prioritizing factors affecting the scientific authority of a university, *Research in Educational Systems*, Volume 13, Issue 47: 133-152. [In Persian] <https://doi.org/10.22034/jiera.2019.173167.1816>
- <https://khamenei.ir/> [In Persian] <https://khamenei.ir/>
- Latifi, M. Tahmasebi Blokabad, R. Javadi, M. & Mirzaei Havashki, M, H. (2018). Extracting and prioritizing strategies for achieving scientific authority in the Republic of Iran using the method of performance-importance analysis, *Strategy Journal*, Volume 27, Issue 86: 5-29. [In Persian] [20.1001.1.10283102.1397.27.1.1.5](https://doi.org/10.1001.1.10283102.1397.27.1.1.5)
- Lindhult, E. (2019). Scientific Excellence in Participatory and Action Research: Rethinking Research Quality, *Technology Innovation Management Review*, 9(5): 6-21. [10.22215/timreview/1237](https://doi.org/10.22215/timreview/1237)
- Mahmoudi, M, K. Salehi, M., & Taghvaei Yazdi, M. (2019). The impact of knowledge-based leadership on scientific authority in order to provide a model in large medical universities in Region 1, *Medicine and Refinement Quarterly*, Volume 29, Issue 1: 12-23. [In Persian] <https://www.tebvatazkiye.ir/article>
- McGrail, M. R., Rickard, C. M., & Jones, R. (2006). Publish or perish: a systematic review of interventions to increase academic publication rates. *Higher Education Research & Development*, 25(1): 19-35. [10.1080/07294360500453053](https://doi.org/10.1080/07294360500453053)
- Mehdinejad Nouri, M. Abedini, D. Ramezani, M. and Savari, A. (2019). Strategic model of national authority based on science with emphasis on jihadi management, *National Security Journal*, Volume 9, Issue 31: 107-136. [In Persian] https://journals.sndu.ac.ir/article_477.html

- Mousavi Movahedi, A. A. (1400). Scientific Diplomacy and Scientific Authority, *Science Planting Journal*, Volume 12, Issue 1 (Seriously 23): 1-1. [In Persian] [20.1001.1.2008935.1400.12.1.1.7](https://doi.org/10.1001.1.2008935.1400.12.1.1.7)
- National Science Policy Research Center (1400). *Scientific Authority Think Tank*. [In Persian] <https://nrsp.ac.ir/marjaeiatabase/>
- Olszewski, M. & Bednarska, M. (2018). *Is scientific excellence a good predictor of academic engagement in knowledge transfer? Empirical evidence from tourism academia*, Business and Non-profit Organizations Facing Increased Competition and Growing Customers' Demands, 17: 83-94. <https://www.researchgate.net/publication/328048088>
- Pourreza, R. (2011). *The mission of education in gaining scientific authority from the perspective of the comprehensive scientific map of the country, the first national conference on education in Iran 1404*, Tehran: Research Institute of Science, Technology and Industry. [In Persian] <https://www.symposia.ir/INCE01>
- Qomi, H. Zadegan, A. Alizadeh, V. Khodayari, M. T. & Hemmati, M. A. (2011). Study of the factors of achieving scientific authority from the perspective of professors of Tabriz University of Medical Sciences, *Journal of the Horizon of Medical Education Development*, Year 14, Issue 3: 51-54. [In Persian] <https://www.magiran.com/p903127>
- Rahbar F. Hossein zadeh H. (2016). Illustrating the Relation of Power, Scientific Authority and Technology of the Islamic Republic of Iran in the World with Power and National Security Based on the Principles of the Islamic Republic. *Scientific Quarterly Journal of Islamic Revolution Studies*. 13 (44) :167-188. [In Persian] [20.1001.1.20085834.1395.13.44.8.8](https://doi.org/10.1001.1.20085834.1395.13.44.8.8)
- Renko, M., El Tarabishy, A., Carsrud, A. L., & Brännback, M. (2015). Understanding and measuring entrepreneurial leadership style. *Journal of small business Management*, 53(1), 54-74. [10.1111/jsbm.12086](https://doi.org/10.1111/jsbm.12086)
- Salami, h. & Yadollahi, R. (2017). Presentation Defensive pattern of the ideas of Imam Khamenei, *strategic defence studies*, Volume 15, Issue 69 - Serial Number 69: 5-32. [In Persian] https://sds.sndu.ac.ir/article_97.html
- Seyed Javadin, S, R. Hassangholipour, T. Rahnavard, F. & Tab, M. (2012). Conceptualization of Academic Authority in the Higher Education System, *Research in Educational Systems*, Volume 6, Number 16 (16): 1-27. [In Persian] https://sds.sndu.ac.ir/article_97.html
- Shahlai, N. (2011). Presenting a suitable model for the formation of learning organizations in the Islamic Republic of Iran Army, *Military Management*, Year 11, Issue 41: 11-42. [In Persian] https://jmm.iranjournals.ir/article_3829.html
- Simoes N, Crespo N. (2020). Self-Citations and scientific evaluation: Leadership, influence, and performance. *Journal of Informetrics*; 14(1):100990. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2019.100990>
- Strauss, A. L., & Corbin, J. (1990). *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory Procedures and Techniques*. Thousand Oaks, CA: Sage. <https://methods.sagepub.com/book>
- Trimble, M. (2017). *US scientific research dominance shrinking: Study: China's growing investment in science pays off, as it climbs research ranks to fourth in the world*. US News & World Report. <https://www.usnews.com/news/best->
- Wagner, C. S., Whetsell, T., Baas, J., & Jonkers, K. (2018). Openness and impact of leading scientific countries. *Frontiers in research metrics and analytics*, 3, 10.

<https://doi.org/10.3389/frma.2018.00010>

- Yazdani, Sh. (2019). *Scientific Authority, Book One: Concepts, Vocabulary, and Definitions*. Tehran: National Center for Strategic Research in Medical Education.

[In Persian] <https://nasrme.ac.ir/k990618/>

- Zaighaminezhad, P. & Rajabpour, M. (2024). The effect of command and control system components on the military power of the Islamic Republic of Iran, *Quarterly Journal of Military Science and Tactics*, 20 (67): 59-87. [In Persian]

[10.22034/qjmst.2023.537027.1576](https://doi.org/10.22034/qjmst.2023.537027.1576)

- Zapp M. (2020). The authority of science and the legitimacy of international organisations: OECD, UNESCO, and World Bank in global education governance. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*:1-20.

[10.1080/03057925.2019.1702503](https://doi.org/10.1080/03057925.2019.1702503)

